

Ergenekon'dan Korku Cumhuriyetine...

Bülent Turhan Gündüz*

Pekâlâ, beni korkutmayı başardınız! Bundan ne tür bir çıkar umuyorsunuz bilmiyorum ama çocuğumu korkutmanızı istemiyorum!

Dört yüz yıl sonra kendileri ve sürüleri o denli çoğaldı ki Ergenekon'a sığamaz oldular. Çare bulmak için kurultay topladılar. Dediler ki: "Atalarımızdan işittik; Ergenekon dışında geniş ülkeler, güzel yurtlar varmış. Bizim yurdumuz da eskiden o yerlerde imiş. Dağların arasını araştırıp yol bulalım. Göçüp Ergenekon'dan çıkalım. Ergenekon dışında kim bize dost olursa biz de onunla dost olalım, kim bize düşman olursa biz de onunla düşman olalım."

Bu karar sonrasında dağları eritecek ateşler yaktılar ve karşılaştıkları herkese düşman oldular. Uzlaşı kültüründen uzaklaştıran bu tavır günümüze kadar sürdü.

"Türk'e Türk'ten başka dost bulunamadı..."

Anadolu'da bir arada yaşayan hiçbir halk birbirini dost görmemiş, sevmemiştir. "Binlerce yıldır bir arada ve dost yaşamış..." bu gerçekliği olmayan bir söylem.

Tam aksine asla dost olmamışlar, düşmanlıklar hep var olmuş ancak otoriter devlet örgütlenmesi bu düşmanlıkların su yüzüne çıkmasına izin vermemiştir. Komşu paranoyası geliştirilmiş, siyasi düşünce ayrımları, farklı ırk kökenleri ve farklı din inançları, mezhep ayrışmaları başlıca düşmanlık nedenleri olmuştur.

Devletin zayıfladığı ilk anda da en küçük çıkarlar için birbirlerini kırmakta en ufak bir tereddüt göstermemişlerdir.

İkiyüzlü bir komşuluk kültürüne sahiptir. Öykülerde, ilkokul kitaplarında, atasözlerinde kutsanan komşuluk sosyalleşmesi; mahkeme kayıtlarına komşusunun arazisine karşı karşı tecavüz, karşılığında da birbirlerinin kafasına kazma/kürek vurmaya çalışan insanlar olarak geçmiştir.

Bu gün Türkiye Cumhuriyetinde birlikte yaşayan insanların, Cumhuriyetin sorunları ve geleceğine dönük düşünce açıklamalarında ve çözüm önerilerinde bu düşmanlıkların ve uzlaşı kültüründen uzak yapılarının ve bu yapının oluşturduğu nefretin izlerini görebiliriz.

---

* Avukat, Ankara Barosu Yayın Kurulu Başkanı.

Bu coğrafyadaki dostluklar güvenilmez ve geçicidir. Ortak düşmanla işleri biten iki düşmanın birbirlerine dost kalmalarını sağlayacak nedenleri olabilir mi? Belki yeni bir ortak düşman o kadar!

Taşıdıkları nefreti kendi ortamlarında açıkça dile getirdikleri halde topluma açılan söylemlerinde aynı samimiyeti göstermezler. Bunun yerine kendileri açısından doğruyu, olması gerekenmiş gibi anlatırlar.

Anlatmaya çalıştığımız savduklarının yanlış olduğu değil, zaten bu yazının konusu da bu değil.

Buldukları ilk fırsatta karşıtlarının özgürlüklerini kısıtlamakta bir an bile tereddüt etmedikleri halleridir... Yargılamayı ödeşmek ve kısasa kısastan ibaret gören halleridir...

Şimdi kendi algıma göre yaptığım bunca tespitten sonra size güncel iki soru sorarak devam etmek istiyorum yazmak istediklerime.

İstemez misiniz 01.05.1977 günü neler olduğunu anlatan, aydınlatan detaylı araştırma/soruşturma sonunda düzenlenmiş bir iddianame okumak?

İstemez misiniz bu iddianameye suçlanmış “adil yargılanma hakları” gözetilerek yargılanmış sanıklar hakkında düzenlenmiş bir mahkeme kararını okumak?

Kim istemez ki? Üzerinden geçen 31 yıla rağmen silah sesleri arasında insanların üzerine sürülen panzerleri, çocuklarını olası bir ölümden korumaya çalışan ana/babaların çaresiz koşuşturmasını hala bu gün gibi anımsıyorum. Ölenlerin, yaralananların acıları yüreğimi dağlamaya devam ediyor.

Televizyonun karşısına oturduğum gece yarısı, TRT haberlerinde spikerin bütün olanları özetleyen şu lafı hala kulaklarımda çınlıyor; “Bu gün Taksim’de yapılan 1 Mayıs mitinginde, iki sol grup arasında çıkan çatışmada 34 kişi öldü.”

“Bu kadar mı?” diye sormuştum o gün, “bu kadar mı?” Evet, o kadardı o gün ve yıllarca da o kadar kaldı. Ama hepimiz biliyoruz ki o kadar değil; ne o gün ne de bugün.

Hep o gün olanların bir gün aydınlanacağı umudunu taşıdım. Bu güne kadar da yitirmedim umudumu. Bir gün, bir gün bu katillerden biri vicdan azabına yenilecek ve çıkıp toplumun karşısına; özür dileyerek o gün olanları bütün gerçekliğiyle anlatacaktı. Çünkü bana göre hiçbir insan bunca büyük bir insanlık suçunun vicdan azabıyla uzun yıllar yaşayamazdı; değil ki bir ruh hastası olmasın!

Katliam kurbanlarının en yakınları bile unutulabilir bu acıyı zaman içinde, ölenlerin yol arkadaşları/sosyalistler unutulabilir bu acıyı ama katilleri unutamazdı böylesi bir katliamı! En çokta buna güveniyordum.

Onlar bile yanılttılar beni. Bu ülkenin katilleri, diğer ülkelerdeki meslektaşlarına taş çıkardılar, vicdanları rahatsız etmedi onları.

Bir şeye daha güveniyordum; bir savcıya. Bir gün bir savcı çıkacaktı, “demokrat bir ülkede bunca insan bütün dünyanın gözü önünde katledilir de, katiller cezasız kalır mı?” diye soracak ve soruşturacaktı.

Bir gün bir mahkeme kurulacaktı, savcının düzenlediği iddianameyi, katliam katillerine “adil yargılanma hakkını” tanıyarak karara bağlayacak; o gün olanların tamamı aydınlanacak; üzerine ölü toprağı serpilmiş, yapılanlara tepki vermeden izleyen bizlerin ruhlarını özgürlüğe kavuşturacaktı.

Şimdi ülkemizde başlatılan bir soruşturma ve açılan dava ile bu şansını elde etmiş görünüyoruz. Sadece 1 Mayıs 1977 günü olanlar için değil, öncesinde ve sonrasında bu ülkede kaybolan binlerce insanın akıbetinin aydınlatılması yolunda büyük bir şans.

“Ruhlarımızı huzura kavuşturmak ve özgür kılmak yolunda büyük bir şans bu...”

Bu şansını toplum olarak iyi kullanmalıyız. Maraş'ta, Sivas'ta, 12 Eylül 1980'de yaşananları kesinlikle unutmamalıyız.

Tüm bunları yaparken önemli bir konuyu atlamamalıyız. Feodal yapımızı öne çıkarıp, “kısasa kısas” cezalandırma amacıyla hareket edersek eğer, katillerimizle aynılığa düşeriz. Abartılı törenlerle imzaladığımız, “ulusal üstü belgeler” gibi süslü adlar taktığımız; insan hakları sözleşmesine ve onun ayrılmaz parçası “adil yargılanma hakkına” uygun yargılamalarla yapmalıyız bunu.

Katillerimizin de bu haklara doğal olarak sahip olduklarını kabul etmek erdemini göstermeliyiz.

Geçmiş karanlıkları, bu karanlıklarda kurulan korku düzeneğini bahane edip geleceğe dönük yüzümüzü karanlıklara çevirmemeliyiz.

Yaşadığımız coğrafyanın insanların geleceği için bu kadar önemli bir davayı, siyasi hesaplaşmalar ve kişisel intikam duygularımızla kirletmemeliyiz.

Eğer böyle yapılırsa biz bu coğrafyanın aydınları bu davada aydınlıktan yana müdahil oluruz. Bir korku dönemi bir başka korku dönemi ile sona erdirilebilir ama unutulmamalı ki o korku döneminin sonu da bir önceki ile aynı olur.